

Politiskt ansvar – PR-trick eller verklighet?

En fallstudie av Lundingruppens politiska ansvarstagande vid
utvinnandet av naturresurser i Afrika

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

Denna uppsats undersöker huruvida västerländska företag tar sitt politiska ansvar eller inte när de utvinna naturresurser i Afrika. Uppsatsen baseras på en fallstudie av Lundinggruppen och debatten kring denna. Med hjälp av en idéanalys av de idéer och ståndpunkter som de olika parterna i debatten presenterat, kopplas analysen till det teoretiska ramverket PCSR. Svaret till studiens frågeställning består av två olika svarsalternativ som diskuteras i en avslutande del.

Nyckelord: Lundinggruppen, Afrika, PCSR

Antal ord: 7731

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 <i>Frågeställning och syfte</i>	4
1.2 <i>Bakgrund</i>	5
1.2.1 Västerländska företag i Afrika	5
1.2.2 Lundingruppen	5
1.3 <i>Disposition</i>	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 <i>CSR</i>	7
2.2 <i>PCSR</i>	8
3. Teoretiskt ramverk	9
4. Metod och material	10
4.1 <i>Idéanalys</i>	10
4.2 <i>Material</i>	11
5. Resultat	12
5.1 <i>Debatten</i>	12
5.1.1 Kritiken mot Lundingruppens agerande i Afrika	12
5.1.2 Lundingruppens egen syn på sitt agerande i Afrika	14
6. Analys	16
6.1 <i>Debatten i relation till PCSR</i>	16
6.1.1 Analys av kritiken mot Lundingruppens agerande i Afrika	16
6.1.2 Analys av Lundingruppens egen syn på sitt agerande i Afrika	18
7. Slutsats	20
7.1 <i>Diskussion</i>	20
7.2 <i>Framtida forskning</i>	22
7.2.1 Utveckling av PCSR	22
7.2.2 Lundingruppen	23
8. Referenser	24

1. Inledning

Hur mycket ansvar ett multinationellt företag bör ta när de bedriver sin verksamhet i framförallt konfliktdrabbade länder är en mycket omdiskuterad fråga som teorin Corporate Social Responsibility tar upp. Har företag ett politiskt ansvar eller bör de endast intressera sig av ekonomisk vinning? I Sverige blev denna fråga mycket uppmärksammat efter att FN:s säkerhetsråd publicerat en rapport med en lista på företag som bröt mot OECD:s riktlinjer, och indirekt bidrog till brott mot mänskliga rättigheter i och med deras exploatering av naturresurser i Demokratiska Republiken Kongo. Anledningen till den stora uppståndelsen i Sverige var att den svenska företagsgruppen Lundinggruppen stod med på listan.

I denna uppsats kommer vi att undersöka huruvida västerländska företag tar ett politiskt ansvar eller inte när de bedriver sina verksamheter i Afrika. Detta kommer undersökas med hjälp av fallet Lundinggruppen och debatten kring denna.

1.1 Frågeställning och syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka västerländska företags verksamhet i Afrika och deras politiska ansvarstagande. Det fall vi har valt att använda oss av är svenska Lundinggruppens olika projekt i Afrika. Denna avgränsningen har vi valt då en undersökning av västerländska företag i allmänhet hade blivit ett alldeles för brett ämne. Dessutom ville vi undersöka ett svenskt företag, och eftersom Lundinggruppen blivit ett mycket uppmärksammat fall i Sverige kändes detta relevant då vi tror att många svenskar hört talas om det. Lundinggruppen har fått mycket kritik i både media och av NGO:s, och därför vill vi undersöka den allmänna debatten kring Lundinggruppen och vilka sidor som finns av den.

Frågeställningen som ska besvaras i denna uppsats är huruvida västerländska företag tar sitt politiska ansvar eller inte när de utvinner naturresurser i Afrika. Vi kommer att besvara vår frågeställning genom en idéanalys där vi presenterar de olika parternas idéer och ståndpunkter för att sedan koppla dessa till teorin Political Corporate Social Responsibility (PCSR). Då PCSR är en normativ teori vill vi undersöka huruvida dess mål kan kopplas till just detta fall, eftersom det inte tidigare genomförts en sådan typ av studie av fallet Lundinggruppen i Afrika.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Västerländska företag i Afrika

Kolonialismen i Afrika har varit avvecklad i många år men dess effekter är fortfarande kännbara runtom kontinenten. I och med Afrikas industrialisering började västerländska multinationella företag försöka få tillgång till de stora naturtillgångarna i Afrika som till stor del var orörda. Företagen kunde göra detta då länderna med naturtillgångarna saknade både mänskligt kapital och den utrustning som var nödvändig för att kunna utvinna resurserna. Därmed bjöd afrikanska regeringar in utländska investerare för att exploatera dessa resurser (Ngugi 2017).

Chefen för 'the African Development Bank' Donald Kaberuka, menar att Afrika blivit lurade och förlorar pengar på grund av försäljning av gruvdriftsrättigheter till offshore-bolag. Anledningen till hans uttalande var en diskussion kring hur utländska företag exploaterar Afrikas naturresurser med enorm vinst för sina aktieägare men liten vinst för befolkningen i de afrikanska länderna där man opererar. Kaberuka menar att man måste ha transparens och nyttig styrning inom handel och investeringar för att Afrika ska kunna lyfta sig själv ur fattigdom. Han menar också att det internationella samfundet måste ordna för att minimera skattesmitning och öka transparensen inom naturtillgångssektorn (Smith 2013).

Dessa multinationella företag ger Afrika flera fördelar, men tyvärr också lika många nackdelar då de ofta endast är intresserade av att gå med egen vinst. Vissa av dessa företag har blivit anklagade för att finansiera väpnade konflikter i områden rika på mineraler, såsom koppar och guld, för att kunna få tillgång till dessa områden (Ngugi 2017).

1.2.2. Lundinggruppen

Denna uppsats fokuserar som sagt på Lundinggruppen. Gruppen bildades av Adolf Lundin och har kommit att utvecklas till en multinationell företagsgrupp som koncentrerar sig på att hitta och utvinna gas, olja och mineraler. Lundinggruppen består bland annat av företagen Lundin Oil AB och Lundin Mining Corporation (Nationalencyklopedin 2018).

Lundinggruppen har under de senaste åren fått mycket hård kritik angående deras verksamhet i Afrika. Lundinggruppen började uppmärksammas i svenska medier i samband med en FN-rapport som publicerades i oktober 2002. I slutet av oktober skrev SVD om FN-rapporten där Lundinggruppen svartlistats då de ej följt OECD:s riktlinjer för multinationella företag i samband med deras verksamhet i Demokratiska Republiken Kongo (DRK). Lundinggruppen

anklagades här för att indirekt ha påverkat konflikten i landet och brott mot mänskliga rättigheter då inkomsterna från projektet gick till den elitgrupp som finns i DRK (Von Hall, 2002). Detta var som sagt ett startskott på den granskning och kritik Lundinggruppen fått under de senaste åren. Vidare kommer vi i denna uppsats granska debatten angående Lundinggruppens verksamhet i Afrika.

1.3 Disposition

Efter denna inledande del av uppsatsen kommer vi att presentera tidigare forskning. Detta kommer bestå av en bakgrund till vår teori PCSR som grundar sig i CSR. Vi kommer först att gå in på grundteorin CSR för att sedan beskriva utvecklingen mot PCSR och vad denna innebär. I detta avsnitt kommer även en motivation presenteras, till hur och varför denna empiri är lämplig till det aktuella fallet.

Vidare kommer vi att redogöra för det teoretiska ramverk vi valt att använda oss av (PCSR) och hur vi anpassat denna teori för att få ett tydligt ramverk och strukturera den empiri vi tidigare presenterat. Nästa del av uppsatsen består av en förklaring av vår metod, idéanalys, och en motivation till varför vi valt just denna till vårt fall. Här kommenterar vi även det material som uppsatsen består av.

Sedan kommer resultatdelen, där en beskrivning av debatten angående Lundinggruppens verksamhet i Afrika med idéer och ståndpunkter från både kritiker och anhängare presenteras.

Efter detta kommer den centrala delen av uppsatsen, analysen. Här analyseras de olika parternas ställningstagande och vi undersöker här också om dessa går att koppla till det teoretiska ramverket, PCSR.

Uppsatsen avslutas med att vi redogör för de slutsatser vi dragit av analysen. I denna del kommer även frågeställningen besvaras samt förslag på framtida forskning inom PCSR och en uppföljning av Lundinggruppen.

2. Tidigare forskning

2.1 CSR

Människor är ofta beredda att bojkotta och kritisera företag som inte följer regler och lagar om miljö, anställning och mänskliga rättigheter, som t.ex. företag som har finansierat militära krafter i konfliktzoner. Ofta finns en förväntning att företagen ska ta större ansvar än vad lagar säger att de ska. Detta är vad man kallar Corporate Social Responsibility (CSR). Under 1980- och 1990-talen började detta utvecklas inom företag, för att möta allmänna förväntningar. Detta utvecklades speciellt i länder där staten inte själv kunde upprätthålla en grundläggande levnadsstandard för sin befolkning (Deitelhoff, Dieter Wolf 2010:1). En grundläggande fråga inom CSR är varför det förväntas att multinationella företag, vars främsta intresse är vinst, ska bidra till det kollektiva välmåendet genom t.ex. fred och säkerhet. Nästa fråga blir vad som bestämmer hur och till vilken grad företag borde engagera sig för fred och säkerhet (Deitelhoff, Dieter Wolf 2010:3). Idag är företag förväntade att följa redan existerande nationella och internationella regler, samt jobba för att förbättra styrelseskicket i dess värdländer och engagera sig i fredsprocesser (Deitelhoff, Dieter Wolf 2010:4).

I den globala värld vi lever i idag så är staten inte längre den enda leverantören av kollektiva varor eller den enda auktoriteten. På grund av denna förändring blir de multinationella företagens roll också förändrad. Det är inte längre möjligt att endast fokusera på vinstmaximering och att utkonkurrera andra företag. Idag måste företagen verka inom ett allmänt ramverk som, utöver internationell lag, består av internationella organisationer, stater, kunder och aktieägare. Alla dessa aktörer ger olika former av utmaningar till företagen genom normativa åsikter om hur de bör bedriva sin verksamhet. Marknaden blir betydligt mer komplex av detta då företagen måste räkna in t.ex. kostnader förlorade på grund av bojkotter, negativa kampanjer eller brott mot juridiskt bindande lagar, ifall de skulle vara involverade i någon form av konflikt. Företag kan självklart drivas till att följa dessa regler på grund att de finner det lämpligt, och som rätt sak att göra. Oavsett bakomliggande orsak så är det relevant att den externa drivkraften, för att få företag att engagera sig i fred och säkerhet, konstant ökar (Deitelhoff, Dieter Wolf 2010:9).

CSR har länge varit ett kontroversiellt ämne då det inte finns en tydlig definition av teorin (Crane et al 2008:5). Olika teoretiker och forskare har olika syn på vad CSR egentligen ska innehålla, t.ex. huruvida företag har ett socialt ansvar utanför vad som faktiskt krävs och är

lagstadgat, eller om de endast ska se till egen vinning. CSR ses därav som en normativ teori då den föreslår vilket ansvar utöver lagstiftning som bör krävas av företag i deras värdländer. CSR är även en mycket bred teori då den kan utredas utifrån olika teorier och ideologier (Crane et al 2008:6-7).

CSR har dock fått kritik för sin normativa sida, men flera forskare inom området menar att politik inte kan vara fri från sin moraliska ådra. Teorin har även fått kritik för att den inte fungerar i alla ekonomiska/politiska system till följd av länders olika uppdelning mellan regering, företag, och civilsamhälle (Scherer et al 2016:274,277). Från ett postkolonialt perspektiv kan man se vissa begränsningar i CSR och dess legitimitet för de som har en annan syn på multinationella företag. De människor som tvingas flytta på sig när företagen kommer till deras stad eller by har inte lika starka röster och deras åsikter når oftast inte ut till omvärlden (Ehrnström-Fuentes 2016:435). Dagens moderna världsbild härstammar från Europa och ses som universell vilket resulterar i att litteraturen kring CSR från andra synvinklar saknas (Ehrnström-Fuentes 2016:437).

2.2 PCSR

Som tidigare nämnts går världen mot en förändring i hur företags roll på världsmarknaden uppfattas. Sedan millennieskiftet har CSR blivit mer och mer politiskt och därigenom har en gren formats med fokus på just företag som politiska aktörer. Denna gren kallas Political Corporate Social Responsibility (PCSR). Medan den traditionella grenen av CSR argumenterar för en klar separation mellan ekonomi och politik, så har skiftet mot PCSR drivits av företags ökande roll som politiska aktörer. En normativ teori för vilket ansvar som ska tas av företag har arbetats fram under 00-talet, där det politiska ansvaret står i centrum. (Scherer et al 2016:273).

Anledningen till att vi valt att göra en avgränsning av CSR till grenen PCSR är dels på grund av att vi gjorde bedömningen att CSR är ett så pass stort begrepp att en avgränsning var nödvändig, men också att det politiska ansvaret hos företag bedömdes vara mer relevant för vår studie. Detta då den stora ekonomiska delen av CSR inte är av så stort intresse i det fallet vi valt. Lundinggruppen har som tidigare nämnts blivit anklagade för att bryta mot bland annat mänskliga rättigheter och bidra till konflikt i sina värdländer. Vi tycker därför att det politiska ansvaret passar bättre in här, då vi inte vill undersöka CSR som ett sätt för ett företag att generera mer vinst, utan som ett sätt för att undersöka vilken sorts ansvar och roll företag tar i de områden där de verkar.

3. Teoretiskt ramverk

Den gren av CSR som vi finner mest relevant för vår studie går som sagt under namnet PCSR. Denna gren uppkommer ur att CSR har blivit mer och mer politisk i och med det skifte mot den allt mer globaliserade värld vi sett sedan början av 1990-talet (Scherer et al 2016: 273,278). En klar definition är inte riktigt utvecklad idag, utan PCSR kan istället förstås som ett paraplykoncept. Paraplykonceptet hjälper till att koppla samman idéer och forskningsresultat, samt gör att även sådan forskning som kanske inte innehåller den klara beteckningen PCSR ändå räknas in i diskussionen om teorin. Eftersom begreppet är så brett så finns det flertalet definitioner för vad PCSR faktiskt är. Tyvärr är flera av dessa definitioner otydliga och inte tillräckligt utvecklade (Scherer et al 2016:275). Vi har därför valt att använda oss av följande definition:

”PCSR entails those responsible business activities that turn corporations into political actors, by engaging in public deliberations, collective decisions, and the provision of public goods or the restriction of public bads in cases where public authorities are unable or unwilling to fulfil this role. This includes, but is not limited to, corporate contributions to different areas of governance, such as public health, education, public infrastructure, the enforcement of social and environmental standards along supply chains or the fight against global warming, corruption, discrimination or inequality. These corporate engagements are responsible because they are directed to the effective resolution of public issues in a legitimate manner, often with the (explicit) aim of contributing to society or enhancing social welfare, and are thus not limited to economic motivations.”

(Scherer et al 2016:276)

Företagen blir enligt denna definition politiska makthavare som kan delta i omformningen av den institutionella miljö de existerar i. Fokus har alltså hamnat på att undersöka hur företag numera driver sin verksamhet med intresse för allmänhetens bästa, och inte endast fokuserar på sina egna ekonomiska intressen (Scherer et al 2016:274). Ofta blir privata företag leverantörer av kollektiva varor på grund av att lokala institutioner inte fungerar som de ska, eller att de utkontrakterar sådana uppdrag till privata aktörer. Definitionen visar också på den normativa sidan av PCSR genom att betona att dess aktiviteter handlar om att förbättra den sociala välfärden i dessa länder (Scherer et al 2016:276). PCSR är mer anpassat till en

globaliserad värld än vad det klassiska CSR är (Scherer et al 2016:278). Forskningen kring PCSR har tagit det postnationella världssystemet i åtanke, där företag är inbäddade i politiska och kulturella kontexter. PCSR försöker forma villkor för att legitimera upprätthållande av lagar och regler i länder där regeringarna är frånvarande eller korrupta, och den enda möjliga formen av reglering är privat eller civil (Scherer et al 2016:283-284).

Sammanfattningsvis kräver alltså PCSR ett politiskt ansvar från företagen, exempelvis genom att bidra till samhället där de verkar och inse dess roll som politiska aktörer som ibland har större möjlighet att främja välfärden än de makthavare som styr landet.

Genom att utgå ifrån de idéer angående politiskt ansvar som PCSR presenterar, kommer vi i analysen försöka se om dessa går att koppla och urskilja hos de olika aktörerna i debatten angående Lundingruppens verksamhet i Afrika. Detta för att kunna undersöka huruvida Lundinggruppen tagit ett politiskt ansvar i Afrika eller ej. Med hjälp av PCSR som analytiskt ramverk kommer en idéanalys av debatten underlättas då PCSR redogör för hur ett politiskt ansvar ska definieras. Detta gör det då enklare att urskilja hur de olika parterna diskuterar Lundingruppens politiska ansvar.

4. Metod och material

4.1 Idéanalys

Grunden i en idéanalys är just idéer. En idé kan definieras som en tankekonstruktion vilken har viss stabilitet och kontinuitet. En idé kan vara en föreställning om hur verkligheten är men också hur den bör vara. Det kan även vara värderingar av företeelser och hur man böra handla i olika situationer (Bergström, Boréus 2012:140). Idéanalysen som verktyg är rätt löst definierad då hårt strukturerade analysverktyg riskerar att leda till tolkningar med dåligt stöd i materialet. Det finns heller ingen given mall för idéanalyser, och därför kan forskaren utveckla ett analysinstrument som passar det övergripande syftet. Det som avgör vilket verktyg som lämpar sig är forskningsfrågan (Bergström, Boréus 2012:172-173). Då Bergström och Boreus definition av en idé är relativt löst formulerad så anser vi att teorin om PCSR kan ses som en typ av idé. Detta då PCSR som sagt är en normativ teori som presenterar olika idéer om hur företag bör agera. Även de olika parternas argument kan klassas som idéer, då de redogör för hur de ser på Lundingruppens handlande i Afrika.

På grund av dess normativa ådra är PCSR mer inriktad på hur företag bör bete sig, än hur de beter sig just nu. Det finns inget tydligt regelverk för hur PCSR ska efterlevas idag, vilket

kan ses som en svaghet i dess relevans som teoretiskt ramverk. Vi bedömer att PCSR ändå är relevant i vårt fall, då dess fokus är politiskt ansvar. På grund av detta anser vi ändå att den är brukbar som teoretiskt ramverk i vår studie.

Eftersom idéanalys är en så pass generell metod finns det som sagt ingen tydlig mall för hur man bör gå tillväga. På grund av detta har vi valt att anpassa metoden efter vårt syfte och frågeställning. Då vi valt att analysera debatten angående Lundingruppens agerande i Afrika, har vi valt att försöka urskilja de olika parternas underliggande idéer och värderingar för att sedan sätta dem i relation till PCSR:s idéer. Detta för att kunna svara på uppsatsens frågeställning, huruvida Lundinggruppen tagit ett politiskt ansvar i Afrika eller ej.

4.2 Material

Då vi valt att undersöka debatten angående Lundingruppens verksamhet i Afrika för att svara på vår frågeställning, är vi väl medvetna om att en stor del av det empiriskt material som vi valt att använda oss av är tendentiöst. För att få en nyanserad bild av händelseförloppet har vi därav valt källor som både stöttar och kritiserar Lundinggruppen. Detta för att försöka få en balanserad bild av händelsen. Det kommer presenteras tre argument/idéer per sida i debatten, som valts ut efter hur relevanta de varit i den allmänna debatten genom åren. Källorna är mestadels primära för att få en så klar bild som möjligt av vad de olika sidorna egentligen tycker, exempel på detta är rapporter från FN och NGO:s, samt officiella uttalanden från Lundinggruppen. Efter denna presentation av idéer och ståndpunkter kommer sedan en analys av dem göras med hjälp av det teoretiska ramverket PCSR.

Även om det hade varit mycket intressant att ta reda på exakt vad Lundingruppens verksamhet i Afrika faktiskt bidragit till, är detta nästintill omöjligt med tanke på att detta är en B-uppsats och vi varken har tillräckligt med tid eller resurser för att genomföra en sådan typ av undersökning.

5. Resultat

5.1 Debatten

5.1.1 Kritiken mot Lundingruppens agerande i Afrika

FN publicerade under 2002 en rapport om olaglig exploatering av naturresurser i DRK, som hette "Final report of the Panel of Experts on the Illegal Exploitation of Natural Resources and Other Forms of Wealth of the Democratic Republic of the Congo". Innehållet visade att Lundingruppen, bland andra, indirekt bidrar till brott av mänskliga rättigheter då de finansiellt stödjer militära elitgrupper i DRK (FN 2002). I rapporten beskriver FN:s säkerhetsråd hur kriminella grupper tagit över en stor del av kontrollen av naturresurserna i landet från staten (FN 2002:6). Elitgrupperna sålde stora delar av äganderätten till värdefulla mineraler till privata företag, samma elitgrupper som även finansiellt stöttade beväpnade, kriminella grupper (FN 2002:7). Elitgrupperna försökte legitimera internationella företags exploatering av naturresurser i DRK, och förde över tidigare statligt ägda gruvor till internationella företag, vilket kan tyda på korruption (FN 2002:9-10). FN:s säkerhetsråd argumenterar för att denna exploatering av naturresurser är olagliga och bidrar till brott av mänskliga rättigheter då företagen stöttade elitgrupperna med hjälp av intäkter för äganderätten till gruvorna (FN 2002:32). Beväpnade grupper i samhället ökade och lokala myndigheter underminerades, vilket resulterade i lidande för civilbefolkningen då matbrist, våldtäkt och mord blev en del av vardagen (FN 2002:18-19). FN:s säkerhetsråd menar att de företag som samarbetar med elitgrupperna i DRK indirekt bidrar till denna förödelse och därmed bryter mot OECD:s riktlinjer för multinationella företag (FN 2002:32). FN-rapporten avslutas med flera bifogade filer där det bland annat finns en lista på de företag som bryter mot OECD:s riktlinjer, där Lundingruppen är ett av dem (FN 2002 Annex III:9).

ECOS (The European Coalition on Oil in Sudan) publicerade år 2010 en rapport där de beskriver hur Lundingruppens oljeexploatering i Sudan ledde till fördrivning av lokalbefolkning, mord på civila, våldtäkt och tortyr (ECOS 2010:5). De menar i rapporten att när Lundingruppen borrhade efter olja i Sudans Block 5A blev det startskottet för ett blodigt krig om kontroll över oljeresurserna, där tusentals människor dog. Lundingruppen förhandlade fram ett oljekontrakt om området Block 5A med regeringen som sedan fick del av vinsten (ECOS 2010:7). ECOS menar också att Block 5A innan detta varit relativt fredligt

(ECOS 2010:23). Eftersom regeringen inte hade full kontroll över detta område vid den tiden så började de tvångsflytta människor för att Lundinggruppen skulle kunna komma åt oljan. ECOS argumenterar för att Lundinggruppen kan vara medskyldiga till krigsbrott och brott mot mänskligheten då de olika stridande grupperna trängde undan och mördade civila i området (ECOS 2010:7).

ECOS (2010:9.) menar att när företag bidrar till utförandet av internationella brott, kan de ses som medskyldiga, och att i Sudan jobbade Lundinggruppen sida vid sida med brottslingarna. På grund av den stora medierapportering under den tiden så borde Lundinggruppen varit medvetna om de övergrepp som beväpnade grupper begick för att kunna ombesörja deras säkerhetsbehov, men ändå fortsatte de att arbeta tillsammans med regeringen och dess armé. Lundinggruppen borde insett att deras projekt i Sudan var av strategiskt intresse för de olika parterna i inbördeskriget, och att de borde förutsett att de skulle hamna i fokus. ECOS säger även att Lundinggruppen borde även varit medvetna om att deras aktiviteter troligen skulle bidra till krig i området och att brott mot internationella lagar sannolikt skulle begås. ECOS menar att Lundinggruppen byggde infrastruktur vilket tillät de beväpnade grupperna att nå landsbygden och attackera lokalbefolkningen. En utredning om huruvida Lundinggruppen har gett ekonomiskt eller materiellt stöd till de beväpnade regeringsstyrkorna borde utföras enligt ECOS (ECOS 2010:9-10). Dessutom borde de människor som fallit offer för dessa brott mot internationell lag om mänskliga rättigheter bli kompenserade. ECOS menar att de riktlinjer som togs fram av FN:s säkerhetsråd 2005 om just rätt till ersättning vid sådana brott, borde gälla i detta fall. De argumenterar även för att oljebolagens hemländer har ett starkt moraliskt ansvar för att detta genomförs. Deras åsikt är att oljebolagen även borde be om ursäkt till offren för oljekriget (ECOS 2010:69-70).

Bengt G. Nilsson lägger, i boken Oljans pris, fram bevis för att Lundinggruppens företag Lundin Oil använde sig av barnsoldater för att skydda sina oljefält i Sudan (Nilsson 2014:53). Nilsson beskriver i sin bok hur Ian Lundin öppet erkände att företaget fick militärt skydd för att de skulle kunna utföra sitt jobb. Detta innebär att människor dog på grund av att Lundin Oil skulle kunna exploatera olja i Sudan (Nilsson 2014:29). Vidare skriver författaren att han är kritisk mot Lundinggruppens roll i det inbördeskrig som pågick i Sudan. Nilsson menar att eftersom att Lundinggruppen bidrog med resurser till inbördeskriget så blev de automatiskt delaktiga i kriget. Ett exempel på detta är att de anställde en milisgrupp för skydd vilket i sin tur resulterade i att just denna milisgrupp fick högre status i inbördeskriget (Nilsson 2014:34). Dessutom så bestod som sagt milisgruppen bland annat av barnsoldater, något som Ian

Lundin visste om men valde att inte kommentera mer än att användandet av barnsoldater var en generalisering. Nilsson bedömer Lundingruppens projekt i Sudan som mycket omoraliskt (Nilsson 2014:53).

5.1.2 Lundingruppens egen syn på sitt agerande i Afrika

Adolf Lundin själv uttrycker i sina memoarer att han är van vid kritik och därför tar lätt på den. Däremot tycker han det är tråkigt när kritiken bygger på felaktigheter, vilket han menar att den gjort gällande deras närvaro i Kongo. Att Lundingruppen fanns med på den svarta listan FN presenterade i en rapport från 2002, tycker Adolf Lundin är självklart. Han menar att det hade varit mycket märkligare om de inte varit med på den, och att den var som en lista över vilka som är något inom gruvbranschen. Han menar även att FN inte kunde svara på varför man hade placerat dem på listan, eller på vilket sätt de tyckte Lundingruppen hade handlat felaktigt (Eriksson 2003:275-276). Även kritiken företaget fått gällande sin verksamhet i Sudan skakar han av sig, och menar att eftersom han vet att de har rent mjöl i påsen så tar han inte åt sig av kritiken. Han är dock övertygad om att kritiken påverkat företaget negativt och att aktiekursen sjunkit av den. Adolf Lundin tycker det är tråkigt att de positiva saker man gjort i Sudan inte fått någon uppmärksamhet, då han menar att de har en av världens bästa koncessioner där (Eriksson 2003:277).

Adolf Lundin menar också att de i deras arbete inte kan ta någon hänsyn till politisk risk, eftersom att hitta olje- och gruvförekomster av stora storlekar är omöjligt om man undviker politiskt osäkra länder, och därför bryr han sig inte så mycket om kritiken mot hans val av länder att göra affärer med (Eriksson 2003:256-267). ”Det enda som är viktigt för oss är att det vi letar efter kan bli riktigt stort” säger Adolf Lundin (Eriksson 2003:256).

Lundingruppens Vice President for Corporate Responsibility, Christine Batruch, menar att medan Lundingruppen befann sig i Sudan jobbade de i tron att oljan kunde gynna den ekonomiska utvecklingen i området. Lundingruppen trodde även att detta skulle leda till ett påskyndande av fredsprocessen (Batruch 2004:1).

När Lundingruppen letade efter ett nytt område att bedriva sin verksamhet i, menar Batruch att det avgörande för beslutet framför allt var om området matchade den geologiska profilen. Sedan fortsatte de med riskbedömningar, vilket i Sudans fall beräknades vara framförallt finansiella risker. Dock bestämde sig Lundingruppen för att de potentiella oljereserverna var viktiga nog att rättfärdiga de investeringar som var nödvändiga, speciellt de investeringar i utveckling av infrastrukturen i området. Eftersom inga internationella sanktioner eller

sanktioner från EU fanns emot att europeiska företag gjorde affärer i Sudan, bedömde de att inga juridiska risker fanns. Dessutom pågick inbördeskriget längre söderut än det område de planerade att bedriva verksamhet i (Batruch 2004:3). Batruch menar att avtal förhandlades fram om Block 5A med regeringen, enligt standard för branschen. Lokala representanter i området menade att oljeutvinning var det enda sättet att få en mer långsiktig ekonomisk utveckling i området. Det ökade våldet i området fick Lundingruppen att oroa sig för sin personal, och därför begärde de 1999 att en socio-politisk utredning över området skulle utföras. Slutsatsen i rapporten var att Lundingruppen skulle fortsätta övervaka den socio-politiska utvecklingen i området, och stärka sin relation med lokalsamhället (Batruch 2004:3-4).

Lundingruppen månade ända från början om en god relation till lokalbefolkningen. De anställde delar av dem i företaget och de förbättrade infrastrukturen i området. Lundingruppen startade också projekt med målet att förbättra hälsa, utbildning och den generella livskvalitén, bidra till ekonomisk och social utveckling, samt stärka de goda relationerna med det lokala samhället och företaget. Genom detta ville de visa att de var intresserad av lokalbefolkningens välbefinnande (Batruch 2004:5).

I slutet av 1999 började rapporter från aktivister för mänskliga rättigheter att publiceras gällande Lundingruppens del i konflikten. Dessa rapporter menade att brott mot mänskliga rättigheter hade begåtts, för att olja skulle kunna utvinnas. Detta förnekade Lundingruppen genomgående. Batruch menar att de kände inte igen sig i den bild av händelseförloppet som målades upp, och tyckte det motsade den förstahandsupplevelse man själva hade av platsen (Batruch 2004:6-7).

Ian och Lukas Lundin, (styrelseledamöter i två av Lundingruppens företag och söner till företagsgruppens grundare Adolf H. Lundin) skriver i en debattartikel i Dagens Nyheter att Lundingruppens verksamhet i Afrika förbättrar situationen för befolkningen i länder som t.ex. DRK och Sudan. Bröderna Lundin menar att Lundingruppen verkar ansvarsfullt och effektivt för att förbättra den ekonomiska utvecklingen i afrikanska länder och på så sätt minska fattigdomen i dessa länder som bidrar till både sjukdomar och krig. Lundingruppens verksamhet i länder som t.ex. Sudan har resulterat i en växande ekonomisk tillväxt vilket gynnar dess befolkning. Vidare förklarar bröderna Lundin att utländska företag och investerare måste hjälpa fattiga länder med att utvinna deras naturresurser för att den ekonomiska utvecklingen ska ta fart, de menar att det är bättre att samverka i dessa länder, trots deras odemokratiska styrelsekick, istället för att överge dem. De avslutar debattartikeln

med att anklaga NGO:s och svensk media för att kritisera dem med ogrundade anklagelser och att dessa istället borde fokusera på de positiva effekterna som Lundingruppens verksamhet i Afrika bidragit till (Lundin et al 2012).

6. Analys

6.1 Debatten i relation till PCSR

6.1.1 Analys av kritiken mot Lundingruppens agerande i Afrika

Ur FN-rapporten som tidigare nämnts, kan man urskilja ett stort motstånd mot de företag som exploaterat naturresurser i DRK, varav Lundingruppen som sagt var en av dem. Endast namnet på rapporten, där exploateringen beskrivs som olaglig, indikerar att FN tydligt inte godkänner företagens verkande. Då företagen som sagt anklagas för att indirekt ha bidragit till brott mot mänskliga rättigheter genom att finansiera militära elitgrupper istället för att samarbeta med regeringen i DRK, kan man anta att företagen gjorde ett val, vilket i sin tur hade stora konsekvenser. Ur tonen i FN:s rapport, som gång på gång presenterar olika konsekvenser av vad företagen indirekt bidragit till, går det att urskilja ett stort missnöje angående det ansvar som företagen saknat. Detta kan man anta då hela rapporten som sagt avslutas med en lång lista på länder som anklagas för att ha brutit mot OECD:s riktlinjer. Man kan av detta anta att FN:s ståndpunkt här är att Lundingruppen, (samt de andra företagen som finns med på listan), inte tagit ett politiskt ansvar i samband med dess exploatering av naturresurser.

ECOS rapport handlar i grunden om att Lundingruppen bär ansvar för krig i Sudans Block 5A. Man kan urskilja att ECOS hävdar att företagsgruppen bär skulden för det eskalerande krig som utbröt i samband med deras oljeutvinning, och att Lundingruppen visste om vilken typ av situation de gav sig in i. Det går också att urskilja deras åsikt om att Lundingruppen visste om att brott mot mänskliga rättigheter skulle komma att bli oundvikliga, men att de inte brydde sig om det. ECOS kräver även en ursäkt för det lidande företagsgruppen utsatt Sudans befolkning för, och att de borde bli skyldiga dem kompensering.

”As set out in the preamble of the Universal Declaration of Human Rights, all members of society have a responsibility to promote peace and respect for human rights. Companies, like all other citizens, must support the purpose and meaning of the Constitution.” - ECOS 2010:70

Detta citat visar på att ECOS idé av ansvar även är kopplat till moral i och med att det kräver varje människas upprätthållande av mänskliga rättigheter. Det blir också tydligt att ECOS menar att det inte finns några tvivel kring huruvida Lundinggruppen är ansvariga eller ej. ECOS tycker att en utredning om att företagsgruppen gett ekonomiskt eller materiellt stöd till regeringsstyrkorna ska utföras, men denna del är den enda man formulerar med en viss osäkerhet kring ifall de är skyldiga eller ej. Dock finner de en sådan utredning nödvändig, vilket ändå tyder på deras övertygelse om Lundingruppens skuld. De andra delarna formuleras i tydliga uttalanden om hur dessa brott ska kunna sonas. Därför blir det tydligt att i ECOS ögon är Lundinggruppen skyldiga, och kanske till och med redan dömda. Man skulle kunna anta att syftet med ECOS krav på kompensering kan härledas till västerländska företags långa exploatering av Afrikas naturtillgångar, och att ECOS starkt vill markera att de inte längre kan utnyttja afrikanska länder utan att det blir konsekvenser. Ytterligare en bakomliggande faktor skulle kunna vara att användningen av de starka ordvalen är ett sätt att få medial uppmärksamhet, och därigenom få igång en debatt kring västerländska företags verksamhet i allmänhet. Även här blir kraven på kompensering en markering mot företag, vilket ECOS hoppas på kan leda till en förändring gällande deras ansvarstagande.

Även ur Nilssons bok om Lundingruppens verksamhet i Sudan går det att uppfatta kritik angående företagsgruppens ansvar och roll i inbördeskriget. Då Nilsson har valt att ta med delar av intervjun med Ian Lundin, där Lundin bland annat erkänner att han visste om användandet av barnsoldater, behöver man inte ens läsa mellan raderna för att förstå att Nilsson tydligt vill visa Lundingruppens inställning angående dess ansvarstagande.

Sammanfattningsvis kan man, genom att ha analyserat dessa tre olika kritiker, urskilja hur dessa tydligt pekar ut stora brister i Lundingruppens ansvarstagande. Om och hur ett företag ska ta ansvar när det bedriver en verksamhet i olika länder är som tidigare nämnts huvudfrågan i PCSR. De tre kritikerna (ECOS, FN, Nilsson) efterlyser ett politiskt ansvarstagande vilket Lundinggruppen inte tagit enligt dem. Därför kan slutsatsen dras att deras olika krav och kritik faller inom ramen för vad som är PCSR. Deras argument går lätt att koppla till PCSR, eftersom PCSR utgår ifrån att företagen är politiska makthavare.

Däremot pekar dessa kritiker på att Lundins ställning som maktbärande bidrar till sämre förhållanden istället för bättre som PCSR eftersträvar. Ett exempel på detta är anklagelsen om att Lundinggruppen valde att samarbeta med icke-fredliga parter som utförde våldshandlingar mot sina invånare, och därigenom kanske bidrog till en förvärrad situation för många människor. PCSR:s idé är att företag inte bara ska se till sin ekonomiska vinning, utan också till allmänhetens bästa, då de ofta har bättre förutsättningar för att hjälpa invånarna i länder som t.ex. Sudan, än vad deras egna regeringar har. Kritikerna här menar däremot att Lundinggruppen utnyttjat sin maktbärande ställning för egen vinning, och därmed inte bidragit till allmänhetens bästa. Då PCSR fokuserar på hur ett företag har möjlighet att ta ansvar och inte vad som händer ifall de inte gör det, är det i detta fall svårt att applicera på just ECOS olika förslag om hur Lundinggruppen kan åtgärda sina fel. Avslutningsvis kan man tydligt koppla kritikernas idé på ansvarstagande till PCSR:s definition av politiskt ansvar. Däremot menar dessa kritiker att Lundinggruppen ej tagit detta ansvar.

6.1.2 Analys av Lundinggruppens egen syn på sitt agerande i Afrika

Adolf Lundin är relativt oberörd av den kritik som riktats mot företaget gällande deras agerande i Afrika. Han säger rakt ut att den är felaktig och att Lundinggruppen stått för mycket bra i områdena de verkat i. Att de anklagas för att brutit mot OECD:s regler bryr han sig inte om alls, och anklagar FN för att inte ha några grunder för sin kritik. Han ser även svartlistningen som en statussymbol för att de är ett stort företag inom branschen. Adolf Lundin bekymrar sig dock om hur aktiekursen påverkats av kritiken mot företagsgruppen. Han menar även att hänsyn till politik inte kan tas i deras bransch då det enda viktiga är att hitta så stora gruv- eller oljeförekomster som möjligt. Det man kan läsa mellan raderna här är att Adolf Lundins främsta intresse är vinst. Den slutsatsen kan stärkas av både bekymmerslösheten gällande FN:s rapport men också genom att det han uttrycker oro över är just företagsgruppens aktiekurs. Även att han säger att Lundinggruppen gjort mycket bra saker för de länder där de haft sin verksamhet, är det endast något han nämner i förbifarten innan han går vidare till vinst och aktier.

Christine Batruch som jobbar för Lundinggruppen menar att de trodde oljan kunde påskynda en fredsprocess och gynna den ekonomiska utvecklingen i Sudan. De riskerna de identifierade var endast finansiella. Samtidigt skriver hon att eftersom inga sanktioner fanns mot Sudan så bedömde de att det inte fanns några finansiella risker, och att det avtal som förhandlades fram var standard inom branschen. Hon nämner också att de hade stöd från lokalsamhället för

oljeutvinningen. När oroligheter blossade upp begärde de en utredning som visade att de kunde fortsätta sin utvinning. Alltså blir hennes text ett försvar över hur Lundinggruppen följt alla lagar och regler under hela sin tid i Sudan. De rapporter som kom om företagsgruppen del i konflikten kände de sig inte alls igen sig i. Textens syfte är tydligt att försvara sig mot kritiken genom att visa upp ett alternativt händelseförlopp, och därigenom visa att företaget hela tiden följt alla regler. Man kan även anta att Batruch menar att Lundinggruppen tagit ett politiskt ansvar då hon nämner flera samhällsutvecklande projekt de startat i Sudan. Hennes ståndpunkt är alltså att företagsgruppen inte gjort något fel, samt tagit sitt politiska ansvar.

Den debattartikel som bröderna Lundin skrivit har också ett tydligt syfte att försvara företagsgruppen. Detta går att urskilja då de gång på gång presenterar de positiva effekterna av Lundinggruppens verksamhet i Afrika, som t.ex. ekonomisk tillväxt och en bättre vardag för många människor. Bröderna motiverar även att det är viktigt för utländska företag att hjälpa u-länder att utvinna deras naturresurser istället för att överge dem. Det går även att urskilja att tonen i debattartikeln är något irriterad då bröderna kritiserar media och NGO:s för att ge ogrundade anklagelser. Det är tydligt att bröderna Lundin här försöker måla upp Lundinggruppen som ansvarstagande, och istället för att helt bemöta den kritik de fått, anklaga deras kritiker som lögnare.

Sammanfattningsvis är det svårt att få en enad bild av Lundinggruppens åsikt angående dess verksamhet i Afrika då de olika personerna har olika ståndpunkter. Medan Adolf Lundin inte lägger någon större vikt vid kritiken, så menar både hans söner och Christine Batruch att Lundinggruppen skött sig korrekt. Utifrån Adolf Lundins perspektiv verkar det inte som att han lägger någon större energi på vad som är bäst för allmänheten eller på företagsgruppens ansvar, utan hans främsta fokus verkar vara företagets vinst och aktiekurs. Detta strider mot den princip som PCSR går ut på, att företag ser bortom ekonomisk vinning. Enligt Adolf Lundin går det inte att ta hänsyn till politisk risk, något som indikerar att hans idéer om ansvar ej går att förena med PCSR:s teori.

Däremot argumenterar både Adolf Lundins söner och Christine Batruch för att Lundinggruppen ser till just allmänhetens bästa. De redovisar de positiva effekterna som företagsgruppen bidragit till i de länder där de varit verksamma. Av detta kan man anta att deras idéer om ansvarstagande, och företagsgruppen som en politisk aktör, kan likställas med de normativa principer som PCSR tar upp. Batruch uttrycker att de trodde att deras närvaro i Sudan skulle bidra till en snabbare fredsprocess, samt att en utveckling av samhället, vilket

stämmer överens med PCSR:s teori om företag som politiska aktörer och dess bidrag till samhället.

Avslutningsvis kan man se att det finns motsättningar mellan de idéer Adolf Lundin har, och de idéer hans anställda har. Då Adolf Lundins uttalanden angående politiskt ansvar skedde några år tidigare än de resterande uttalandena, kan man å ena sidan tolka det som att Lundinggruppen tagit till sig den kritik de blivit utsatta för och ändrat sitt ställningstagande. Å andra sidan kan man tolka det som att de utvecklat en ny strategi för medieuttalanden och att de genom dessa uttalanden jobbar för att upprätta ett bättre rykte för Lundinggruppen i media. Denna utveckling kan möjligtvis ses från två håll där det ena är en utveckling mot ett större ansvarstagande, och därmed ett ställningstagande som faller inom ramen för de idéer vilka PCSR står för. Det andra kan ses som att Lundinggruppens rykte i media blivit skadat, och att de försöker återupprätta detta genom att redovisa för hur de har tagit sitt politiska ansvar i sin verksamhet i Afrika.

7. Slutsats

7.1 Diskussion

Vår frågeställning genom uppsatsen har varit huruvida västerländska företag tar sitt politiska ansvar eller inte när de utvinner naturresurser i Afrika. Genom idéanalysen har vi undersökt de olika idéerna och ståndpunkterna i frågan om fallet Lundinggruppen. Dock skiljer sig dessa väsentligt åt, vilket har bidragit till att frågeställningen snarare har två olika svar än ett. Vi har valt att utvärdera och dra slutsatser av de båda svaren för att ge alla åsikter samma utrymme, och därmed undvika subjektivitet.

De kritiker som presenterats tidigare i uppsatsen argumenterar för att Lundinggruppen inte tagit ett politiskt ansvar i Afrika. Detta då de menar att Lundinggruppens verksamhet snarare förvärrat situationen för många invånare och ett tydligt krav på kompensation ställs. Många av deras idéer kan kopplas till PCSR, dock har vi insett att det inom teorin existerar en tydlig lucka. Då PCSR endast beskriver hur ett politiskt ansvar ska se ut, så brister teorin när detta hypotetiska ansvar inte efterföljs. En teori som ställer upp ett ideal för hur företag bör bete sig, borde även innefatta någon form av åtgärdsplan. Detta försvårar exempelvis ECOS möjligheter att realisera sina kompensationskrav. Slutsatsen man kan dra av kritikernas idéer angående Lundinggruppens verksamhet i Afrika är att dessa inte tycker att företagsgruppen tagit ett politiskt ansvar. Frågan man kan ställa sig här är hur stort ansvar dessa kritiker vill att

Lundinggruppen, samt andra västerländska företag, ska ta. FN-rapporten tar exempelvis upp OECD:s riktlinjer för multinationella företag som en tydlig utvärdering för att se huruvida företag i DRK bedrivit sin verksamhet på ett ansvarsfullt sätt. Dessa riktlinjer kan därav ses som ett slags ramverk. Skulle OECD:s riktlinjer kunna kompletteras med fler inslag och idéer från PCSR? Detta skulle möjligtvis kunna bidra till att dessa riktlinjer får ett mer politiskt inslag av ansvarstagande vilket i sin tur skulle resultera i att exempelvis NGO:s skulle få ett tydligare verktyg att utvärdera företags ansvarstagande med.

Lundinggruppens egna idéer om sin verksamhet i Afrika skiljer sig åt, då grundaren och de anställda uttrycker skilda svar på hur de bedrivit sin verksamhet. Däremot har det gått några år mellan de olika uttalandena, och som tidigare nämnt kan detta tala för en utveckling mot att ta ett större politiskt ansvar. Med andra ord kan man tolka ut att Lundinggruppens verksamhet går mer och mer åt PCSR-hållet genom deras intresse av den närmiljö i vilken de verkar. PCSR och Lundinggruppens verksamhet behöver inte vara motsatser, utan det kan vara så att den kritik som framförts faktiskt har gett resultat. De rapporter som framfört kritik ska därför inte ses som menlösa, då de dels resulterat i stort medieuppbåd och belyst ansvarsbrister, samt möjligtvis gett Lundinggruppen motivation till att genomdriva förändring.

Oavsett vilken åsikt man har i frågan om företags ansvarstagande kan det vara intressant att diskutera hur stort ansvar som faktiskt är rimligt att kräva av företag, alltså hur långt detta ansvar ska sträcka sig. Enligt PCSR likställs som sagt företag ibland med statsapparaten i vissa konfliktdrabbade länder och bara av detta sträcks ansvaret betydligt längre än vad man kan anta att många företag idag föreställer sig. Ett företag måste, som Adolf Lundin säger, tänka på sina aktieägare och därav fokusera på att få företaget att gå med vinst. Är det då rimligt att likställa multinationella företag med en stat eller regering som faktiskt har huvudansvaret för dess befolknings välbefinnande? Ett företags ansvarstagande får inte bli en ursäkt för att se förbi, och undvika att lösa problem, i de länder där statsmakten inte fungerar. Samtidigt måste man bejaka ECOS argument om att varje medlem av samhället måste arbeta för att mänskliga rättigheter ska upprätthållas och följas. Ett företag som innehar en maktställning och som faktiskt har resurser till att bidra till en förbättring av samhället de bedriver sin verksamhet i bär, enligt detta motto, ett moraliskt ansvar. Man kan anta att företag därför alltid har ett val där det finns möjlighet att välja ett mer moraliskt alternativ. Man kan tycka att Lundinggruppens val att använda sig av barnsoldater i Sudan kan ifrågasättas, fanns det verkligen inget annat bättre alternativ? En slutsats man kan dra av detta är att det eventuellt inte är möjligt att helt likställa företag med en statsmakt, men att det

däremot är viktigt för företagen att inse dess roll som politiska makthavare, och utefter detta försöka ta så bra beslut som möjligt och uppmärksamma dess konsekvenser.

Avslutningsvis råder det som sagt delade meningar om huruvida Lundinggruppen tagit sitt politiska ansvar eller inte. Då debatten är så pass tudelad går det inte att finna ett tydligt ja eller nej-svar på vår forskningsfråga. Man skulle kunna anta att Lundinggruppen i början av sin verksamhet i Afrika inte helt tog sitt politiska ansvar då det finns många rapporter och vittnesmål om människor som farit illa. Däremot kan vi se en förändring av attityden inom Lundinggruppen, och man kan därav hoppas på att denna förändring sträcker sig ända till deras framtida handlande.

7.2 Framtida forskning

7.2.1 Utveckling av PCSR

I framtiden tänker vi att en utveckling av PCSR skulle behöva innefatta ett förtydligande av de ansvarskrav som ställs på företags verksamhet, vilket i sin tur skulle göra det lättare för företag att förstå vilka krav som ställs på dem. Detta förtydligande skulle kunna bestå av ett ramverk för hur företag ska agera, och även innefatta någon form av konsekvens om de inte följer det. Detta ramverk skulle vara internationellt och gälla just för multinationella företag.

Ett exempel på detta är att företag som politiska makthavare då skulle vara förpliktigade till att lägga till en klausul i sina avtalskontrakt med konfliktdrabbade länder, där de sätter som krav att landet måste initiera någon form av fredsprocess samt inte bruka våld mot sina egna medborgare. Dessa länder är ofta beroende av utländska investeringar vilket borde underlätta för att ett sådant avtal skulle kunna vara möjligt att genomföra. Företaget tar då sitt politiska ansvar och får möjligtvis ett bättre publikt anseende, och bidrar även till en minskad risk för att invånare i sådana länder far illa. Med hjälp av ett konkret ramverk skulle det även underlätta att peka ut de företag som valt att inte ta ett politiskt ansvar och sedan ge dem någon form av reprimand. Detta skulle förhoppningsvis resultera i att företag får större motivation till att följa ramverket.

I verkligheten skulle dock detta ramverk möjligtvis vara svårt att få igenom då företag även måste ta hänsyn till dess aktieägare. Om ett ökat politiskt ansvar skulle bidra till att den ekonomiska vinsten försämrades något, skulle det politiska ansvaret ändå legitimeras av aktieägarna? Ytterligare ett problem skulle kunna vara att helt komma överens om dessa nya regler på ett internationellt plan. Då multinationella företag kommer från olika bakgrunder

och kulturer skulle man kunna anta att det internationella samarbetet i arbetet mot ett nytt ramverk skulle bestå av många svårigheter och kompromisser, vilket i sin tur skulle kunna riskera att resultera i handlingsförlamning.

7.2.2 Lundinggruppen

I framtiden skulle det även vara intressant att studera huruvida Lundinggruppen faktiskt efterföljer de nya principer de uttalat sig om de senaste åren. Är politiskt ansvar en prioritering i deras framtida arbete eller är det snarare den ekonomiska vinsten som är i fokus? De senaste åren har Lundinggruppens uttalande i media till stor del bestått av att försvara sig själva och föra uppmärksamheten till de positiva effekter deras arbete lett till. Är detta endast en fasad utåt för att få bra publicitet, eller har kritiken faktiskt bidragit till en utveckling inom företagsgruppen? Då de anklagelser som riktas gentemot dem är mycket allvarliga, som till exempel brott mot mänskliga rättigheter, kan man hoppas att Lundinggruppen utvärderar sitt arbete, oavsett om anklagelserna är rättfärdigade eller inte. Det är viktigt för företag i allmänhet som har sina verksamheter i konfliktdrabbade länder, att ha i åtanke att de har någon form av politisk makt. Detta då de ofta har större möjligheter att påverka i samhället de verkar i, än vad den inhemska regeringen själva har, även om detta kanske inte var deras avsikt från början. Multinationella företag måste inse den maktposition de har i den nya, globaliserade värld vi lever i, och ta ett större ansvar.

8. Referenser

Batruch, Christine. 2004. Lundin Petroleum's experience in Sudan. Bailes, A. J. K. and Frommelt, I. (eds.), Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), *Business and Security: Public-Private Sector Relationships in a New Security Environment*. Oxford: Oxford University Press. s. 1-14.

Bergström, Göran – Kristina Boréus, 2012. ”Idé-och ideologianalys” i Bergström, Göran – Kristina Boréus (red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur s.139-175.

Crane, Andrew - Abigail McWilliams, Dirk Matten, Jeremy Moon, Donald Siegel, 2008. “The corporate social responsibility agenda” i Crane, Andrew- Abigail McWilliams, Dirk Matten, Jeremy Moon, Donald S. Siegel (red.), *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*. New York: Oxford University Press Inc., s. 3-15.

Deitelhoff, Nicole - Klaus Dieter Wolf, 2010. ”Corporate Security Responsibility: Corporate Governance Contributions to Peace and Security in Zones of Conflict”. Deitelhoff, Nicole & Dieter Wolf, Klaus (red.). *Corporate Security Responsibility? Corporate Governance Contributions to Peace and Security in Zones of Conflict*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 280 s.

ECOS. 2010. *Unpaid Debt: The Legacy of Lundin, Petronas and OMV in Block 5A, Sudan 1997 - 2003*. Rapport från European Coalition on Oil in Sudan. Utrecht: European Coalition on Oil in Sudan.

Ehrnström-Fuentes, Maria 2016. “Delinking Legitimacies: A Pluriversal Perspective on Political CSR”, *Journal of Management Studies*, 53 3, s. 433-462 (Elektronisk)

Eriksson, Robert. 2003. *Adolf H Lundin: Med olja i ådrorna och guld i blick*. Stockholm: Sellin & partner i samarbete med Ehrenblad Editions. 298 s.

Lundin, Ian - Lukas Lundin, 2012 "Aftonbladets enda syfte tycks vara att smutskasta", *DN*, Debattartikel. 2012-03-18. (Elektronisk) <https://www.dn.se/debatt/aftonbladets-enda-syfte-tycks-vara-att-smutskasta/> (hämtdatum 2018-04-20)

Nationalencyklopedin, *Lundinggruppen* (Elektronisk)
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/lundinggruppen> (hämtdatum 2018-04-17)

Ngugi, Fredrick. 2017. "Western Multinational Corporations Are Profiting from Poor Africans". *Face2Face Africa*. Opinionsartikel. 2017-02-14.
<https://face2faceafrica.com/article/western-corporations-in-africa> (hämtdatum 2018-04-21).

Nilsson, Bengt G. 2014. *Oljans Pris*. Uppsala: Ethno Press. 334 s.

Scherer, Andreas Georg - Andreas Rasche, Guido Palazzo, André Spicer, 2016. "Managing for Political Corporate Social Responsibility: New Challenges and Directions for PCSR 2.0" *Journal of Management Studies* 53(3). Maj. s. 273-298. (Elektronisk)

Smith, David. 2013. "Africa 'ripped off big time' by foreign resource firms, says bank chief". *The Guardian*. Nyhetsartikel. 2013-06-13. (Elektronisk)
<https://www.theguardian.com/global-development/2013/jun/18/africa-ripped-off-foreign-resource-firm> (hämtdatum 2018-04-19)

United Nations, Security Council, *Final report of the Panel of Experts on the Illegal Exploitation of Natural Resources and Other Forms of Wealth of the Democratic Republic of the Congo*, (S/PRST/2001/39), 2002-10-16.

Von Hall, Gunilla, 2002 "Lundin Group på svarta listan", *SVD*, Nyhetsartikel. 2002-10-26. (Elektronisk) <https://www.svd.se/lundin-group-pa-svarta-listan> (hämtdatum 2018-04-17)